

Til deltagerne i mødet

Referat fra Energimødet hos Varde Kommune

Den 27. marts 2014 blev der afholdt Energimøde hos Varde Kommune med repræsentanter fra en række energiproducenter, interessenter, Byrådet, forvaltningen mv. for at få en række bud på, hvilke konkrete handlinger Byrådet skal indarbejde i sin Strategiske Energiplan.

Borgmester Erik Buhl Nielsen bød velkommen til dagens møde

Mødet startede med følgende præsentationer

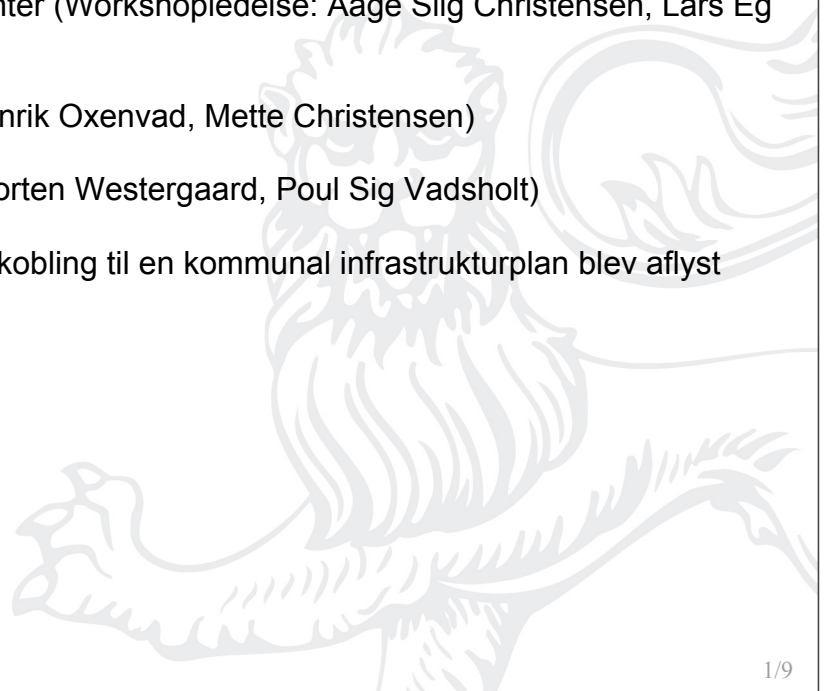
1. Status for energikortlægningen i Varde Kommune ved Bjarne Lykkemark, Rambøll
2. Den lokale vinkel på energirenovering ved Morten Westergaard, Middelfart Kommune
3. Varmeprojekt i Janderup/Billum området ved Kim Tobiasen og Flemming Davidsen

Resultatet af de 4 Workshops

Der blev givet forskellige præsentationer under de enkelte grupper i forhold til det konkrete behov, der var afstemt i forhold til de overordnede oplæg.

1. Fjernvarme inkl. industriel energi (Workshopledelse: Bjarne Lykkemark, René Mathiesen)
2. Biogas, herunder biomasseproducenter (Workshopledelse: Aage Siig Christensen, Lars Eg Tanghøj)
3. Sommerhuse (Workshopledelse: Henrik Oxenvad, Mette Christensen)
4. Det åbne land (Workshopledelse: Morten Westergaard, Poul Sig Vadsholt)

Transport – bæredygtig transport med kobling til en kommunal infrastrukturplan blev aflyst grundet for få deltagere.

1. Fjernvarme

Hvad er udfordringerne?

Fjernvarmeværkerne er udfordret på varmeprisen i forhold til forbrugerne. De små værker har høje varmepriser. Forbrugerne forventer stabile eller faldende priser, alt imens afgifterne stiger. Det må være vigtigt at have fokus på at få udfaset naturgassen. Det er en udfordring med lavenergihuse og jordvarme i fjernvarmeområder.

Udviklingen?

Mange vil ikke være bundet til forsyningsanlæg og vil derfor gerne have alternative energikilder i stedet for fjernvarme, selvom fjernvarmen faktisk er billigere. Fjernvarmeværkerne ser gerne, at kommunen i planlægningsøjemed udlægger nogle områder til lavenergihuse (som ikke skal tilsluttes fjernvarme) og andre områder til forsyning med fjernvarme. På sigt er fjernvarmeværkerne nødt til at samarbejde eller fusionere.

Potentialer?

Der blev stillet spørgsmål ved om biogaspotentialer virkelig er 40% som beskrevet i udkastet til energiplanen. Der er sandsynligvis ikke nok slagteriaffald og lignende til, at processerne kan drives så effektivt, som på de nuværende anlæg.

Kommunen skal gå forrest i samarbejde med frivillige og afsætte midler og mandskab til energiområdet. Der kan være mulighed for, at kommunen evt. skal støtte projekter og hjælpe mindre anlæg med beregninger.

Hvad kan I selv gøre?

Fjernvarmeværkerne skal have fokus på energitab. Løbende optimering af driften f.eks. ved lavere fremløbstemperatur.

Hvad kan vi gøre sammen? Og hvordan?

Lave kampagner sammen, f.eks. energigennemgang af installationer hos kunderne. Have fokus på forbrug.

Prioriteringer

Der var bred enighed om, at når kommunen laver en energiplan som fastlægger en række potentialer og muligheder, så er det vigtigt, at kommunen også afsætter tid og personale til opgaverne og stiller sig i spidsen for opgaverne – gerne på højere ledelsesniveau.

2. Biogas og transport.

Oplæg fra Aage Siig Christensen

1985 var startåret for biogas i Danmark med igangsætningen af et statsligt initiativ med et antal demonstrationsprojekter. Baggrunden for disse var energikrisen i 70'erne.

Biogasinitiativet var primært rettet mod landbruget og landdistrikterne pga. lugtgener forbundet med biogas. En af bagtankerne med initiativet var, at Danmark havde et relativt effektivt energinetværk til distribution af biogasproduktionen.

Der blev etableret ca. 20 anlæg, og så skete der ikke så meget mere. Der var ikke god økonomi i biogasproduktionen.

Senere ordninger var bureaukratiske, om end de betød stigning i anlægstilskuddet til både 30 % og 40 %. Det betød dog, at der blev søgt om de 300 mio. kr., der var stillet til rådighed

Kommer vi op til i dag, er det dog tydeligt, at kommunerne de sidste par år er blevet opmærksomme på biogassens potentiale. Som en praktisk udløber heraf kan man se den nye gasstation ved ESØ, der åbner en af de næste par dage.

Ser man på Varde Kommune, er der ingen tvivl om, at der er et stort potentiale i kommunen. Samtidig må man dog nok vurdere, at regeringens officielle mål om 50 % af husdyrsgødning skal anvendes til biogas bliver vanskeligt at opnå.

Diskussion

- Biogaspotentialet i Varde Kommune kan mere end dække det eksisterende naturgasforbrug i kommunen.
- Begrænsede anlægsomkostninger til udvidelse af fjernvarme kan gøre det vanskeligt for biogas at konkurrere.
- Biogas er ekstra indtjeningsmulighed for landbruget, hvor overordnede samfundshensyn medvirker til at gøre dem mere rentable.
- En stor udfordring for biogassen er, at den skal konkurrere med naturgas, som er (og forbliver) billig, ligesom teknologien til udvindingen af naturgas og skiffergas løbende gør produktionen mere effektiv.
- Der eksisterer store, kendte skifer- og naturgasreserver. Mængden af kendte ressourcer øges hele tiden.
- Biogassen har dog store CO₂ fordele i forhold til fossil natur- og skiffergas.
- Biogas anvendes i dag primært til lokal kraftvarme. Det ville være fordelagtigt, hvis man kunne komme på naturgasnettet, men tilslutningsomkostninger er ofte alt for høje. Det skyldes anlægsomkostningerne til tilslutningsnet, der skal levere med meget højere tryk end et normalt biogasnet/-anlæg (80 bar mod normalt 4 bar)
- Biogas får normalt tilskud til anlægsomkostninger, men en tilslutning til naturgasnettet skal afholdes af biogasanlæggene uden tilskud.

Tilslutningsomkostningerne kan reduceres væsentligt ved at placere biogasanlæg tæt på naturgasnettet. Et vigtigt forhold i den fremadrettede biogasplanlægning.

I Ringkøbing-Skjern har man for at imødegå "tilslutningsproblemet" oprettet et selvstændigt biogasnet

- Biogas til transport er guldkalven
- Miljøstyrelsens holdning er, at dieseldrevne køretøjer med partikelfiltre er en ligeså

miljøvenlig løsning som gas til transport.

- Udbredelsen af gasfyldstationer er en forudsætning for, at (bio)gas kan vinde indpas.
- Kommunerne kan hjælpe udviklingen i gang ved at stille krav om, at dagrenovation, busdrift og hjemmepleje skal køre på gas.
- Det er specielt interessant, at der i dag er en positiv business case for at små gasdrevne biler som den ny VW Up, hvilket bør overvejes i forbindelse med en udskiftning af kommunens små biler som f.eks. i hjemmeplejen.
- Kommunen kan også hjælpe ved at etablere gastankstationer og opkøbe CF certifikater - men biogassen skal være der.
- En overvejelse i den forbindelse er dog "dødvægtstabet" – hvilke projekter ville være blevet etableret uden støtte gennem køb af certifikater
- Hvis landbruget skal investere tid og midler i biogas, skal der være penge i det. Det kan godt være at tilskuddet er hævet, men tiderne er ikke til spekulative projekter.
- Fremadrettet må nye biogasanlæg forventes at blive baseret på gylle og industriafgrøder
- Biogas Danmark mener, at der er andre uudnyttede potentialer som f.eks. spild eller kasserede varer fra dagligvarehandlen.
- Affald+ i Slagelse mener, at deling af husholdningsaffald kan give meget mere biomasse, end det er tilfældet i dag.
- For at udnytte dette potentiale er det formentlig nødvendigt med tværkommunale anlæg til bearbejdning af sorteret husholdningsaffald i storskala.
- Sortering kan være vanskelig på tværs af kommunegrænser, men bør kunne overvindes.

Konkrete tiltag på den kortere bane

Udpege gode placeringer og gennemføre det nødvendige planlægningsarbejde (lokalplaner VVM-redegørelser). Så ligger der et nærmest grydeklart projekt til projektmagere og investorer, der ikke skal vente halve og hele år på at komme i gang.

Sørg for at have kontakt med en gas distributør tidligt i processen.

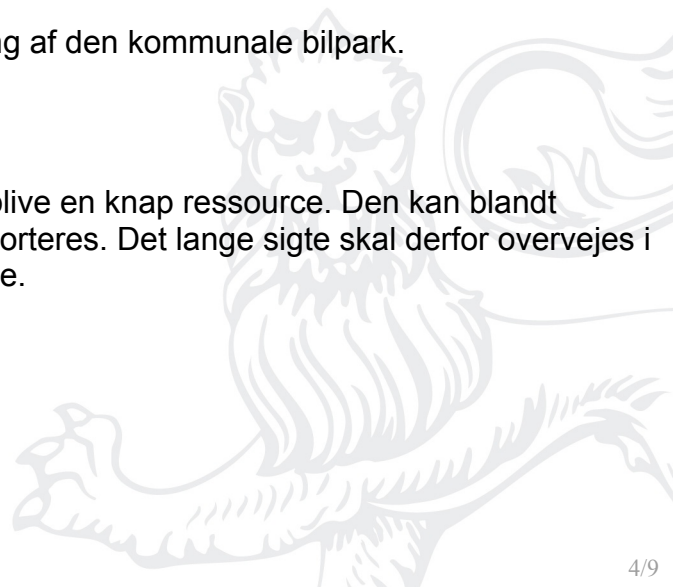
Gennemfør en screening af, hvad der er af biomasse i kommunen - inklusiv landbruget

Screening af kommunalt transportbehov - taxa, dagrenovation, busser, etc.

Overvej mulighederne for (bio)gas ved udskiftning af den kommunale bilpark.

Se på prisen for behandling af gylle.

Biomassen skal forvaltes med omtanke og kan blive en knap ressource. Den kan blandt anvendes i plastik, og den kan både im- og eksporteres. Det lange sigte skal derfor overvejes i forbindelse med konkrete tiltag på den korte bane.

3. Sommerhuse.

Henrik Oxenvad indledte mødet med en præsentation af eksisterende viden om energiforbruget i fritidshuse, og om de erfaringer, der er gjort med energirenovering og energimærkning af fritidshuse i andre kommuner.

Viden er oparbejdet i forbindelse med et projekt for Strategisk Energiplanlægning i Region Syddanmark, hvor regionen, en række kommuner, forsyningsselskaber og virksomheder arbejder sammen om at finde nye løsninger. Varde Kommune faciliterer dette arbejde og har brug for gode indspil til det videre arbejde..

Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) udgav i 2006 en rapport om el-forbruget i sommerhuse. Rapporten viser, at elforbruget i sommerhuse er vokset med omkring 90 % på 30 år. I samme periode har elforbruget i helårshuse stort set været konstant.

I 2008 udgav SBI rapporten: Sommerhuse – en kilde til el-besparelser, som samlede den eksisterende viden om el-besparelser i sommerhuse. Rapporten viser veje til at reducere elforbruget ved hjælp af renovering af hus, brug af vedvarende energi og ændring af brugsvaner.

Epinion foretog i 2009 en meningsundersøgelse blandt tyske, norske og danske sommerhuselejere i Ringkøbing-Skjern Kommune. Undersøgelsen viste, at der blandt lejerne er et stort ønske om at kunne leje et miljø- og klimavenligt sommerhus med en begrænset energiudgift.

Ringkøbing-Skjern Kommune har i flere år holdt en årlig sommerhusmesse rettet primært mod sommerhusejerne. I forbindelse med messen udgives der et "livsstilsmagasin", som er bliver tilsendt alle sommerhusejere. Messerne har stor tilslutning og finder i år sted i Søndervig i slutningen af april.

Konceptet er blevet kopieret af Jammerbugt og Hjørring Kommuner. Jammerbugt og Hjørring Kommuner har endvidere, sammen med Center for energibesparelser (en del af Energistyrelsen), udviklet feriehusmærket, som er en mærkning af det enkelte fritidshus, og giver oplysning om energiudgiften for et gennemsnitligt forbrug af huset i en given periode.

RKSK og Scanenergi.dk har de seneste 2 år kørt et pilotprojekt, hvor man tilbød 50 fritidshusejere en energigennemgang af deres hus og efterfølgende anbefalinger af tiltag til reduktion af elforbruget. Scanenergi.dk fulgte efterfølgende op på anbefalingerne og blev kun afregnet i forhold til gennemførte energibesparelser.

Kommunen betaler Scanenergi.dk's indsats, og renoveringerne betales af husejerne. Når energiprojekterne er gennemførte, bliver der udstedt et energimærke med en skala fra A til G, som energimærket fra helårshuse. Energimærket kendes også fra andre europæiske lande og går på husets klimaskærm. Diskussionen i sommerhusgruppen viste, at repræsentanterne for sommerhusejerne i stort omfang er klar over udfordringerne, der ligger i at få reduceret energiforbruget i fritidshusene. Det er almindelig kendt, at tyske turister er trætte af at betale dyrt for el, og at det bør være grundlag for handling. Det blev nævnt, at der de sidste år er installeret mange luft-til-luft varmepumper i fritidshusene, men at isolering af ældre

sommerhuse er vanskeligt, da rummene kan ende med at blive meget små. Hvad der kan eller skal gøres er i stort omfang kendt, men der er interesse for viden om finansieringsmodeller og om fælles indkøb. Måltrettet information er velkommen, og informationen kan evt. gives ved den årlige generalforsamling eller på kommunens hjemmeside. Mulighed for energimærkning og prisstruktur for udlejningshuse er interessant.

Der blev drøftet, hvordan arbejdet kunne organiseres, idet opgaven nok er svær at løfte for de fleste sommerhusgrundejerforeninger. Der var ikke enighed om, hvorvidt grundejerforeningerne kan løfte opgaven med at etablere fælles indkøbsforeninger. Kommunikation til og fra forening til grundejerne er ikke i alle tilfælde lige let i sommerhusområderne.

Der var stor interesse for energimærkning, og hvordan en sådant kunne indgå i prisstrukturen i udlejningssammenhæng. Det vurderes således, at der for udlejningshuse er et stort potentiale for energiforbedringer og -mærkning.

4. Det åbne land.

Varde Kommunes indsats i forhold til at få etableret jordvarmeanlæg har været helt unik. Kommunen har i dag de fleste anlæg af alle danske kommuner, og det er fordi kommunen, kloakmestre og andre gik markant ud og kommunikerede, at der var muligheder for tilskud og besparelser.

Det er vigtigt, at man sikrer sig, at det etablerede ikke er noget, der skæmmer. Det er vigtigt, at vi får vore håndværkere mere på banen.

I forhold til produktion af gylle til gas, så slider det hårdt på vejene, når man kører gylle. Det blev derfor foreslået, at man i stedet for etablerer decentrale mindre anlæg, der kan producere gas decentralt, da det er væsentligt nemmere at flytte gassen frem for at køre rundt med gyllen.

En fandt det urealistisk at tænke i baner, hvor landmændene skal finansiere energiforbedringer gennem stor låntagning.

Der bør laves fælles aftaler, hvor man har en økonomimodel med i den samlede pakke.

Der er store mængder biomasse, der ikke bliver brugt. Det bør kommunen og alle andre have et særligt fokus på.

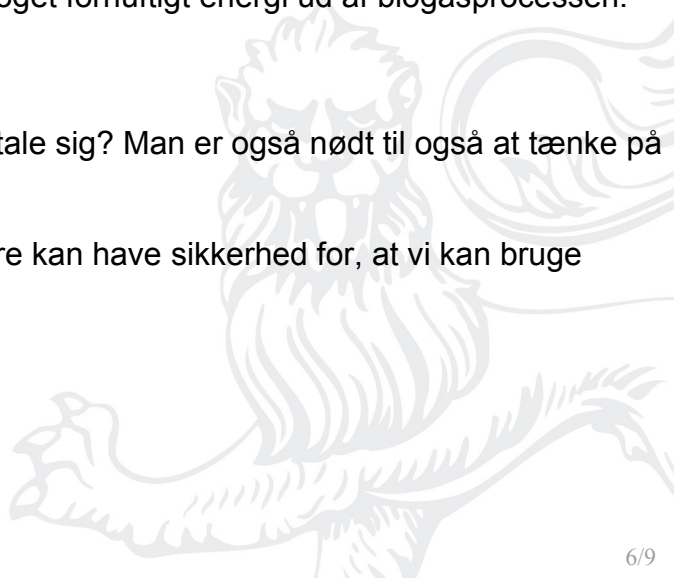
Man skal have majs eller lignende, før man får noget fornuftigt energi ud af biogasprocessen. Det kræver store tilskud.

Hvad er udfordringen for at komme i gang.

Pengeøkonomi og energiøkonomi - hvad kan betale sig? Man er også nødt til også at tænke på energiregnskab.

Risiko for fødeknaphed, så vi en dag ikke længere kan have sikkerhed for, at vi kan bruge fødevarerne i biogasprocessen.

Der er behov for at finde lokale løsninger.

I forhold til energiforbedringer er der ingen tvivl om, at det er svært at komme i kontakt med borgerne. Man har en god mulighed gennem ejendomsmæglere, når der handles ejendom. Her kan man måske få ekstra økonomi til at energiforbedre et hus. Energiforbedringer er gode i forhold til økonomien, men også i forhold til komforten. Vigtigt at få rådgivningselementet med. Man skal kunne plukke af nogle forslag, som er beskrevet i en let forståelig form.

I Billum var de sammen om at tage tilbud hjem på solfangere. Det var succes ud over alle grænser, idet der blev købt 50 i Billum og andre ca. 110 sluttede sig til andre steder fra, så langt væk som Tønder. Da de nåede de 100 tilmeldte, fik de en bonus på 200.000 kr., hvilken blev fordelt med et forholdsmæssigt beløb til hver, så hver kunne dele det ud til lokale foreninger. Sparede ca. 20 % ved denne form.

Man arbejder sammen i fællesskabet, og man får et socialt element ind i det via samarbejdet. Folk bliver overraskede, når de finde ud af, hvad de selv kan gøre for at forbedre egne forhold. Der er stor værdi som sidegevinster i lokalområderne. Det er her, vi skal have udviklingsrådene i gang. Mulighederne kan f.eks. være fællesindkøb af kummefrysere, termoruder, isolering, elpærer, husstandsmøller. Vindturbiner er noget nyt og måske en mulighed. Der er i det hele taget mange muligheder for at lave fælles indkøbsselskaber i lokalområdet.

Delebiler er en mulighed, men nok et problem i forhold til det åbne land.

Der er behov for at få lavet energigennemgange for at kunne belyse, hvad man får mest ud af i forhold til investeringen.

Der er behov for et firma, der kan sælge nogle services som projektering, projektstyring, økonomistyring og styring af drift, da det kan være svært for små foreninger. Der blev peget på, at det f.eks. kan være Varde Forsyning A/S. VF har budt ind med administration i forhold til vandværker og varmegværker. Væsentligt at der er nogen, der går foran, og kan tilbyde løsninger på administrative og praktiske opgaver.

Der bør tages stilling til, om man bør brække de varmeproducerende enheder ned, hvor andel til renovering bliver for høj. På samme måde skal man vurdere, om det kan betale sig at renovere et gammelt hus eller skal man brække det ned?

Det er vigtigt at skaffe billig energi til landbruget.

Hvis vi har hele paletten, så er spørgsmålet, hvordan får vi den så ud over rampen. Rådgivning og bistand må være svaret på det. Det er rådgivning på alle hylder, der er brug for. Man skal give modeller for rådgivning.

Hvem skal have noget ud af, at der skal opstilles vindmøller? Dem der bliver generet af vind, de skal have gratis vindenergi eller andet, der gør det lukrativt for dem at bo i nærheden af vindmøllerne.

Man bør udnytte vindmøllerne til varmemeforbrug. Der er dog restriktive regler, der gør det umuligt.

Man skal have mulighed for at producere strøm til sig selv i små enheder. Borgerne vil gerne være mere uafhængige på et økonomisk godt grundlag.

Bringe faggrupper sammen, der giver nogle skæve input, som der kan vokse noget rigtig godt ud af. Lad os så pakke det ind i en model, som gør det tilgængeligt.

Hvad kan kommunen gøre. Skal vil lave konferencer. Det er ikke kun landsbyer, også dem der bor frit skal kommunen have øje på. "Bliv din egen energikonsulent" kan være et navn for en kampagne. Håndværkerne vil gerne undervise i, hvad mulighederne er, da det giver dem nogle muligheder for ekstra arbejde. Det kan gøres for små midler, da alle gerne vil for at bringe kompetencer i spil.

Forårsmøde med udviklingsrådene. Kaste det op som en idé. Varde Forsyning skulle gerne kunne være med til at være drivkraft. Ude ved Varde Forsyning kan man allerede i dag søge om tilskud til energiforbedring.

Der blev spurgt til brint, som man har snakket om de seneste 10 år. Det er der indtil videre ikke så meget perspektiv i for lokalområder.

Kommunens energifolk har viden om rådgivning. De skal kunne åbne øjnene for, om man kan gøre kommunens erfaringer meget større. Kommunen skal levere en del, herunder f.eks. være med til at beskrive palletten, samle det i grupper og give viden om det videre. Og så skal vi have fat i ildsjælene, der også er utrolig vigtige i denne sammenhæng.

Man skal have ejerskab til projekterne. Motivationen er tilskud.

Nogle fandt, at der er et meget stort indhold af erhverv i det, og at det derfor er vigtigt at kommunen tager fat i udviklingen.

Afslutningsvis opsummerede Mette Christensen udbyttet af dagens energimøde.

Sammenfattende viser drøftelserne i de fire workshops, at der er brug for, at Varde Kommune faciliterer modeller for:

- rådgivning
- finansiering
- administration

Alle ser ud til at have brug for viden, der skal være ret specifik på deres område/ejendom. På samme måde er der brug for specifik viden om finansieringen. Det kan være gennem muligheden for billige indkøb ved at gå sammen eller indflydelse på lejeindtægt for et feriehus med energimærke.

Administration kan være svær at løfte i små foreninger som sommerhusgrundejerforeninger og borgerforeninger. Også små varmegærdere kan have svært ved at løfte opgaven med at regne på udvidelser og ændringer.

Der blev peget på, at Varde Forsyning må kunne påtage sig opgaver med f.eks. administration.

Foruden denne sammenfatning fremhævede Mette Christensen enkelte forslag:

- Gl. Helle Kommune er interessant for fjernvarmeudbredelse
- Fjernvarmeselskaberne skal nok samarbejde og/eller fusionere mere
- Der er en positiv business case ved at bruge gasbiler i f.eks. hjemmeplejen (små biler)

- Varde Kommune bør lave et grydeklart planlagt projekt for biogas, inkl. VVM.

Bemærkninger fra salen

Det er vigtigt det med den hele pakke i forhold til energibesparelser, da det skal være tilgængeligt og forståeligt for alle. Det er vigtigt, at vi får alle gode kræfter sat i gang i lokalområderne, og vi skal aktivere alle ressourcer i form af håndværkere, virksomheder, producenter mv. Viden skal spredes til hele kommunen, og hele paletten skal i spil. Vi skal finde ud af, hvordan vi mest optimalt får viden bragt videre.

Meget stort biogaspotentiale, men det skal ud i små enheder. Der blev foreslået en investering i varmepumper, der kan kombineres med gassen. DONG tilkendegav, at hvis projekter bliver godkendt med en dårlig samfundsøkonomi, så bliver projekter påklaget til Energistyrelsen af DONG.

- Flere kunne godt tænke sig en struktur via Varde Forsyning, der kan stå for nogle af de svære opgaver.
- Der er ønsker om samarbejde om forskellige modeller.
- Der er risiko for, at man trods gode intentioner aldrig kommer i gang på grund af forskellige barrierer.
- Vil gerne have at kommunen går foran i projekter, så vil investorerne gerne komme på banen.

Det videre arbejde ved Erik Buhl Nielsen

Borgmester Erik Buhl Nielsen takkede alle de fremmødte for de mange gode og konkrete forslag til handlinger til kommunens energiplan. Alle forslag vil blive taget med i det videre arbejde.

Erik fandt, at der på energiområdet er mulighed for at skabe vækst i lokalsamfundet, og at han gerne vil være med til at gå foran i en udvikling, der kan skabe vækst og job i lokalområdet samtidig med, at der gøres en indsats for at spare på energien.

Erik lovede, at Varde Kommune vil være færdige med forslag til Strategisk Energiplan inden Byrådet går på sommerferie.

